

1. Obiekt

DAWNA WOZOWNIA - OFICYNA

2. Czas powstania

lata 1882-1884

3. Miejscowość

PLAWNIOWICE

11. Zdjęcie rzut przekrój sytuacja orientacja

4. Adres

Pławniowice (44-171)

ulica Gliwicka 46

nr hipoteczny

Księga Wieczysta [redacted]

działki 3

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie

powiat gliwicki

gmina Rudziniec

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Pławnowitz, Flössingen

7. Przynależność administracyjna
przed 31 grudnia 1998 roku

województwo katowickie

8. Właściciel i jego adres

Diecezja Gliwicka

ulica Łużycka 1, Gliwice

9. Użytkownik i jego adres

nie użytkowana - przeznaczona w
przyszłości na potrzeby
Ośrodka Edukacyjno-Formacyjnego
Diecezji Gliwickiej.

Zespół pałacowo-parkowy
ulica Gliwicka 46
44-171 Pławniowice

10. Rejestr zabytków

Nr

A/1514/93

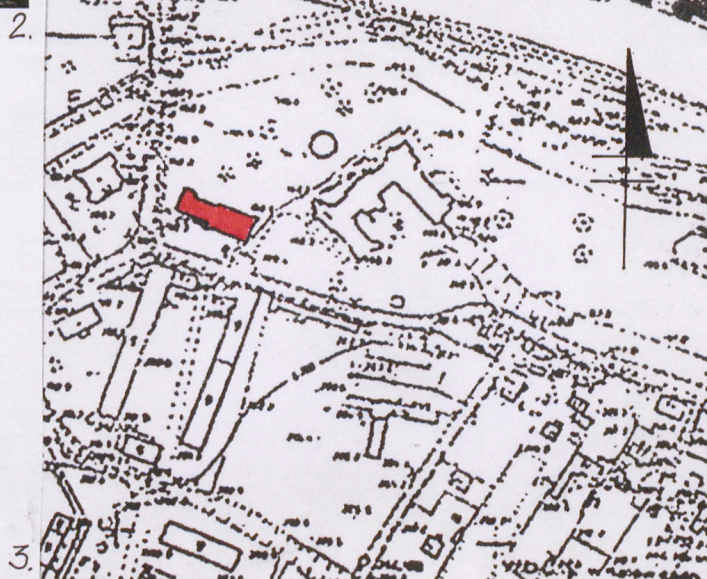
Data

26 lutego 1993 roku

1 - WIDOK OGÓLNY ELEWACJI FRONTOWEJ

2 - ORIENTACJA - 1: 25000

3 - SYTUACJA - 1: 40 000

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Najstarsza wzmianka o wsi Pławniowice pochodzi z 1317 roku. W roku 1364 pojawiły się informacje na temat rycerza Marcusa de Pławniowicz.

W 1516 roku dobra rycerskie Pławniowice i Sośnicowice nabył Wwryzniec Seidlitz von Tepliwoda. Po nim właścicielami byli jego potomkowie Jerzy i Mikołaj von Seidlitzowie (do 1532 roku), a następnie Karol von Seidlitz. Po śmierci Karola wsie Pniów i Pławniowice nabył Jan Dluhomil z Bierawy (1560 rok).

Kolejnymi właścicielami dóbr byli Adam von Wrbski (od 1636 roku), hrabia Walenty von Trach (zakupił je w 1648 roku), hrabia Jerzy von Trach (do 1691 roku), hrabia Jerzy Henryk von Trach, baron Jerzy Fryderyk von Trach (od 1720 roku). W 1730 roku dobra pławniowickie nabył baron Daniel Krzysztof von Kotuliński, a w 1732 roku drogą kupną przeszły na własność hrabiego Zygmunta Mikołaja von Goerz, a po nim w 1737 roku Franciszka Wolfganga von Stechow.

W 1748 roku nastąpiło powiększenie majątku przez dokupienie dóbr rycerskich Biskupice i Rudy. W 1751 roku baron Franciszek Wolfgang von Stechow przekształcił posiadane dobra (Pławniowice, Ruda i Biskupice) w majorat, zatwierdzony przez króla pruskiego Fryderyka II w dniu 23 stycznia 1752 roku.

Kolejnymi właścicielami wsi byli: Karol Franciszek von Stechow (od 1758 roku) i jego siostrzeniec hrabia Karol Franciszek von Ballestrem (od 1822 roku).

W rękach rodziny Ballestremów majorat pławniowski pozostał do 1945 roku. Zgodnie z zasadą majoratu dobra dziedziczył w całości najstarszy syn lub krewny w linii męskiej.

Zamek pławniowski był główną siedzibą starszej linii rodziny hrabiowskiej Ballestremów. Przebudowany gruntownie w latach 1882-1885 przez hrabiego Franciszka von Ballestrema kosztem ponad 475 tysięcy marek, stał się okazałą budowlą w stylu manieryzmu niderlandzkiego. Autor projektu nie jest znany.

Także stojący w pobliżu budynek gospodarczy, mieszczący stajnię, wozownię, chlewnię i pomieszczenia dla służby oraz garaż dla samochodu osobowego Mercedes-Benz wzniesiony został w stylu manieryzmu niderlandzkiego.

W parku otaczającym pałac znajdowała się fontanna (przed fasadą) oraz marmurowy posąg, dzieło Józefa Limburga, przedstawiający praprzodka Ballestremów - hrabiego Giovanniego Batistę Angela

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje. Wnętrze wyposażenie instalacje)

Sytuacja - Zespół pałacowo-parkowy usytuowany jest w centralnej części wsi Pławniowice, na terenie ograniczonym od południa i zachodu ulicą Gliwicką, od północy Kanalem Gliwickim. Główne wejście na teren zespołu znajduje się od strony południowej. Wozownia zlokalizowana jest w narożniku południowo-zachodnim założenia, równoległe do osi ulicy Gliwickiej, z fasadą od strony południowej. Teren wozowni wydzielony jest z zespołu pałacowo-parkowego. Od południa i zachodu granicą jest mur kamiennie-ceglany (słupki murowane z cegły nakryte betonowymi daszkami, przęsła murowane z kamienia wapiennego w układzie nieregularnym z ozdobnym fryzem i zwieńczeniem ceglany). W narożniku muru u zbiegu ulic wbudowana jest kaplica z neorenesansowym szczytem. Od strony wschodniej teren wozowni wydziela analogiczne ogrodzenie z dwuskrzydłową bramą ze stalowej karty. Granicę północną stanowi elewacja wozowni.

Materiał, konstrukcja, technika - budynek murowany z cegły ceramicznej na zaprawie wapienno-piaskowej, licowany ceglą o wążku krzyżowym, na fundamentach z kamienia, nieotynkowany. Cokół kamienny z ciosów w nieregularnym układzie (opus antiquum). Detal elewacji wykonany z kamienia (piaskowca), tynku oraz cegły. Zwieńczenie wieży w narożniku północno-wschodnim wykonane z konstrukcji szachulcowej.

Stropy, sklepienia - sw części wschodniej budynku (dawna stajnia), w sieni wejściowej oraz w pomieszczeniach części zachodniej (z wejściem bezpośrednio z sieni) - sklepienia krzyżowe na gurtach, w stajni wsparte na żeliwnych kolumnach; w pozostałych pomieszczeniach - stropy płaskie, drewniane lub żelbetowe, płytowe (na wozowni)

Wieżba dachowa - nowa, drewniana, krowkiowo-płatwiowa, w części nad wozownią wieszarowa o dwóch wieszarach

Pokrycie dachu - pierwotnie łupek, obecnie blacha płaska miedziana łączona *na rąbek*

Posadzki, podłogi - w części dawnej stajni - posadzka terakotowa, wylewana; w pozostałych pomieszczeniach - brak

Schody - schody wewnętrzne - trójbiegowe, łamane, żelbetowe, wylewane (z sieni głównej na piętro); w wieżyczkach kręcone z rdzeniem o konstrukcji drewnianej

Drzwi - drzwi zewnętrzne - drzwi wejściowe w sieni głównej od strony południowej i północnej - drewniane, prostokątne, dwuskrzydłowe, na zawiasach czopowych, konstrukcja deskowa; od wewnątrz (elewacja północna) zachowane drzwi pierwotne - prostokątne, drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji deskowej na zawiasach pasowych ozdobnie kutych; *wjazd do wozowni* - bramy drewniane, dwuskrzydłowe, zamknięte łukiem odcinkowym; konstrukcja ramowo-płycinowa z wypełnieniem deskami, zawiasy pasowe; drzwi wejściowe w elewacji zachodniej - współczesne, drewniane, dwuskrzydłowe z nadświetlem; skrzydła prostokątne, o konstrukcji ramowo-płycinowej, na zawiasach czopowych; nadświetle przeszklone o podziale kratowym (czterodzielne, dwupoziomowe), zamknięte łukiem odcinkowym; listwa ślemieniowa profilowana; wejścia do klatek schodowych w wieżyczkach - drzwi współczesne, drewniane, jednoskrzydłowe, z nadświetlem; skrzydło prostokątne o konstrukcji ramowo-płycinowej, na zawiasach czopowych; nadświetle przeszklone; listwa ślemieniowa profilowana; otwór okienny zamknięty łukiem odcinkowym (wieżyczka elewacji południowej) lub pełnym (wieżyczka w narożniku północno-wschodnim)

Okna - drewniane (w stajni pierwotnie o konstrukcji stalowej), częściowo wymienione na nowe: w wieżyczkach krosnowe, jednodelne, dwu- lub trzypoziomowe, prostokątne lub zamknięte łukiem pełnym; pozostałe skrzynkowe, pięciodelne, jednoskrzydłowe, z nadświetlami zamkniętymi łukiem pełnym (w szczytach nad wejściami do głównej sieni); prostokątne, dwudelne, dwupoziomowe (lukarny); zamknięte łukiem odcinkowym, dwudelne, trzypoziomowe (okna pierwszej kondygnacji); prostokątne, jednodelne, trzypoziomowe, z nadświetlami (okna drugiej kondygnacji - część budynku nad sienią główną); zamknięte łukiem pełnym, wielokwaterowe w typie maswerku (szczyt elewacji wschodniej); pięciopodziałowe, dwuskrzydłowe, z nadświetlami, zamknięte łukiem pełnym (szczyt elewacji południowej i północnej); okrągłe (szczyt elewacji południowej i północnej)

<p>14. Kubatura</p> <p>4534 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>838 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>stajnia, wozownia, chlewnia, mieszkanie stangreta</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>obecnie nie użytkowany po adaptacji przeznaczony na hotel z częścią gastronomiczną</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <ul style="list-style-type: none"> Budynek w trakcie remontu generalnego prowadzonego od 1993 roku 		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <ul style="list-style-type: none"> Stan obiektu dobry - budynek zabezpieczony, w trakcie remontu <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ul style="list-style-type: none"> Kontynuowanie remontu - adaptacja na funkcje hotelowo-gastronomiczne zgodnie z projektem 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numery i miejsce przechowywania)

- Wozownia. Projekt techniczny. Opracowanie Z. Budziński 1994 (Archiwum Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - sygnatura 6017, 6018)
- Wozownia. Projekt techniczny - konstrukcja. Opracowanie A. Biegun, 1994 (Archiwum Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - sygnatura 6019)
- Wozownia. Projekt techniczny wentylacji zorganizowanej. Opracowanie J. Gamrot, Z. Grubiak, 1994 (Archiwum Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - sygnatura 6023)
- Wozownia. Projekt techniczny instalacji centralnego ogrzewania. Opracowanie J. Gamrot, 1994 (Archiwum Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - sygnatura 6024)
- Wozownia. Projekt techniczny instalacji wodno-kanalizacyjnej. Opracowanie Z. Grubiak, 1994 (Archiwum Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - sygnatura 6025)
- Wozownia. Projekt techniczny wentylacji mechanicznej kuchni i sali klubowej. Opracowanie J. Gamrot, 1994 (Archiwum Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - sygnatura 6026)
- Pławniowice. Ewidencja Parków i ogrodów w byłym powiecie gliwickim. Opracowanie Zakład Ochrony Środowiska w Opolu, Opole 1977 (Archiwum Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - sygnatura 932)

22. Bibliografia

- G. Marek, Pałac Pławniowicki i jego dawni dziedzice [w:] Zeszyty Gliwickie, nr 13, Gliwice 1994 (wydawnictwo Towarzystwa Przyjaciół Gliwic)
- Katalog zabytków sztuki w Polsce. Tom VI - województwo katowickie; zeszyt 5 - powiat gliwicki. Pod redakcją I. Rejduch-Samkowej i J. Samka, Warszawa 1966
- Gómośląskie zamki i pałace. Województwo śląskie. Pod redakcją Danuty Emmerling, Opole 1999

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował
tekst

mgr inż. arch. Ewa Caban

wrzesień 1999 roku

plany, rysunki

mgr inż. arch. Ewa Caban - według inwentaryzacji Z. Budzińskiego

zdjęcia, fotografie

mgr inż. arch. Ewa Caban

wrzesień 1999 roku

miejsce przechowywania negatywów

zbiory prywatne

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISU PRAWA AUTORSKIEGO.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

6 wkładek

1. <i>Miejscowość</i> PLAWNIOWICE	2. <i>Obiekt</i> DAWNA WOZOWNIA - OFICyna	3. <i>Zawartość wkładki</i> CIĄG DAŁSZY PUNKTU 13 - OPIS OBIEKTU
---	---	--

Ciąg dalszy punktu 13 - opis obiektu

Rzut - wydłużony, o osi podłużnej na kierunku wschód-zachód, składający się z trzech segmentów na rzucie prostokątów: stajni (część wschodnia), wozowni (część centralna) oraz chlewni (część zachodnia). W drugiej kondygnacji części środkowej znajdowały się pomieszczenia mieszkalne dla stangreta, część poddasza nad wozownią i stajnią przeznaczone były na składowanie siana. Układ wnętrza - trzytraktowy w części wschodniej, jednotraktowy w części centralnej, dwutraktowy w części zachodniej. Ze względu na planowaną adaptację obiektu do innej funkcji wprowadzono nowy podział wnętrza, wydzielając nowe pomieszczenia w części dawnej chlewni. Główne wejście do budynku - od strony elewacji północnej i południowej (główna sień pomiędzy dawną stajnią i dawną wozownią) oraz do strony elewacji zachodniej (do dawnej chlewni). Wjazdy do wozowni od strony południowej. Komunikacja pionowa pierwotnie poprzez klatki schodowe w wieżyczkach (w elewacji południowej i narożniku północno-wschodnim). Obecnie wybudowana nowa klatka schodowa w części centralnej obiektu z wejściem z głównej sieni

Bryła - budynek jednokondygnacyjny, w części centralnej dwukondygnacyjny, częściowo podpiwniczony. Bryła harmonijna, rozczłonkowana, o zróżnicowanej wysokości (wypiętrzona w części centralnej), wzbogacona dwoma wieżyczkami na rzucie koła, mieszczącymi klatki schodowe. Dach wysoki, czterospadowy w części centralnej, trójspadowy w korpusie głównym budynku, dwuspadowy w części zachodniej. Wieżyczki nakryte dachami stożkowymi, rozszerzającymi się ku dołowi. Architektura kształtowana w sposób dekoracyjny Bryłę wzbogacają różnorodne formy detalu: szczyty, lukarny, zwieńczenia wież, masywne kominy itp.

Elewacja frontowa (południowa) - czteroosiowa w części zachodniej (chlewnia, wozownia), pięcioosiowa w części wschodniej. Ceglana, nieotynkowana, na cokole z kamienia. Detal kształtowany w tynku i kamieniu. Część centralna dwukondygnacyjna, z dostawioną od strony zachodniej wieżyczką na rzucie koła. Główne wejście do budynku (oś druga części wschodniej) akcentowana w pierwszej i drugiej kondygnacji pilastrami, w partii dachu szczytem z półkolistym zwieńczeniem, ozdobionym palmętą. Szczyt ujęty po bokach dwoma obeliskami oraz płaskimi wolutami w typie ornamentu okuciowego. Okna w szczycie bifyoryjne, przedzielone kolumnką. Część wschodnia budynku, mieszcząca wejście do dawnej chlewni, wysunięta nieznacznie przed lico budynku w formie pseudoryzalitu, z neorenesansowym szczytem o rozbudowanej formie. Zwieńczenie szczytu zamknięte półkoliście z motywem palmety w części centralnej, ujęte po bokach dwoma ozdobnymi kulami. Część dolna szczytu flankowane pilastrami, po bokach ujęta ćwierćkołami z motywem palmety. Wieżyczka z klatką schodową na rzucie koła, ceglana z częścią górną nadwieszoną w formie pseudoizbicy, podtrzymywanej przez ceglane kroksztyny. Obramienia otworów pierwszej kondygnacji imitujące ciosy kamienne, z kłincami ozdobionymi rautami w nadprożach. Okna trzeciej kondygnacji zdwojona w profilowanych opaskach pośrodku ze słupkiem ozdobionym pilastrem. Nad opaskami - lukrowe nadproża z kłincami ozdobionymi rautami. Okna wieżyczki w prostych obramieniach. W partii dachu - lukarny ze spiczastymi daszkami (oś druga i czwarta wozowni oraz po bokach szczytu nad sienią główną) oraz lukarny w obramieniu ceglanym z półokrągłym zwieńczeniem z kulą w szczycie, ujęte po bokach w woluty typu ornamentu okuciowego. Podziały poziome elewacji: kamienny cokół wykończony profilowanym gzymsem, gzyms międzykondygnacyjny (wieżyczka oraz część środkowa), gzyms podokienny pod oknami drugiej kondygnacji, gzyms wieńczący. Podziały pionowe: pilastry akcentujące wejście główne, boniowane narożniki części zachodniej (pseudoryzalit) oraz wyższej części centralnej. Narożnik południowo-wschodni wysunięty przed lico ściany, boniowany, wieńczony wieżyczką na sygnaturkę, nakrytą hełmem cebulastym. Wieżyczka na rzucie kwadratu, z przeźroczem w formie otworów, zamkniętych półokrągło. Zworniki ozdobione rautami, słupki w narożnikach z wydatnymi impostami.

Elewacja północna - dziewięcioosiowa, analogiczna do elewacji południowej z różnicą w zastosowaniu otworów okiennych w miejscu wjazdów do wozowni i chlewni. W narożniku północno-wschodnim dostawiona wieżyczka na rzucie koła, ze zwieńczeniem w konstrukcji szachulcowej. Dach wieżyczki ozdobiony czterema wąskimi lukarnami. Formy szczytów, obramienia okien, podziały pionowe, podziały poziome - identyczne jak w elewacji południowej.

Elewacja wschodnia - jednoosiowa w korpusie budynku, z wieżyczką w narożniku północno-wschodnim. Otwory okienne zdwojone, ujęte w jedno obramienie w osi środkowej korpusu budynku, akcentowane pilastrami oraz szczytem w formie analogicznej do szczytu nad wejściem do sieni głównej budynku. W szczycie napis: *Graf von Bellestrem 1881*. Podziały i wystrój elewacji analogiczne jak w elewacjach poprzednich.

Elewacja zachodnia - jednoosiowa, z wejściem do dawnej chlewni. W partii dachu dwie prostokątne lukarny, nakryte spiczastymi daszkami. Wystrój elewacji (podziały poziome, podziały pionowe, boniowania narożników oraz obramienie wejścia) - analogiczne do pozostałych elewacji.

Wnętrze - częściowo przekształcone na skutek planowanej adaptacji - wybudowanie nowej klatki schodowej na drugiej kondygnacji, podział przestrzeni wozowni oraz chlewni. Zachowana bez zmian część dawnej stajni (układ sklepień krzyżowych wspartych na żeliwnych kolumnach)

Wyposażenie - w części dawnych stajni zachowane kolumny żeliwne podtrzymujące sklepienie, marmurowe żłoby, stalowe paśniki oraz okładzina ścian ponad żłobami (lastriko). Częściowo zachowana pierwotna stolarka okienna i drzwiowa

Instalacje - budynek w trakcie remontu - po adaptacji ma być wyposażony w instalację wodno-kanalizacyjną, centralnego ogrzewania (zasilanie z kotłowni w pałacu), elektryczną, telefoniczną, alarmową

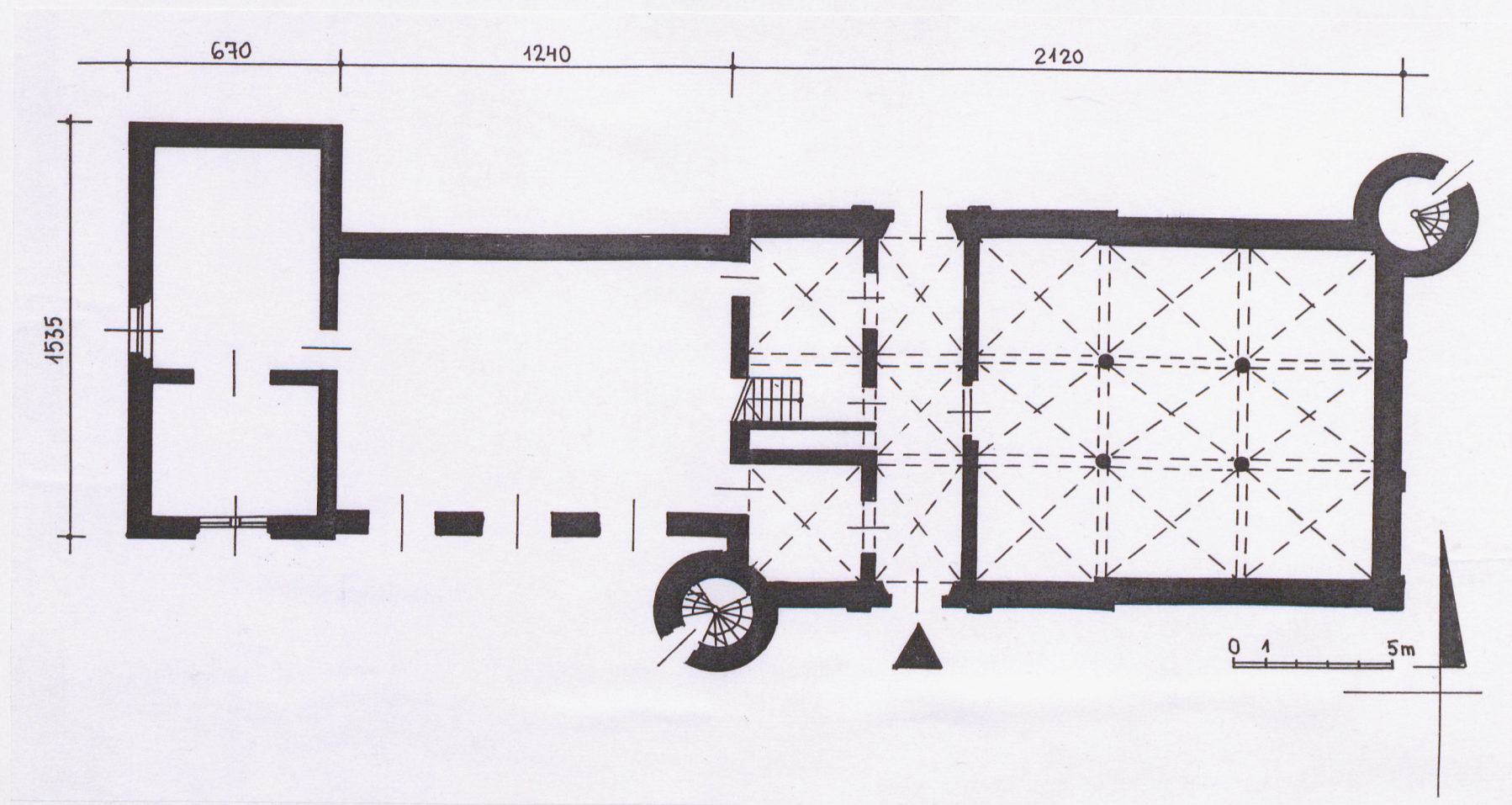
ELEWACJA POŁUDNIOWA - FRAGMENT

ELEWACJA PÓŁNOCNA - WIDOK OGÓLNY

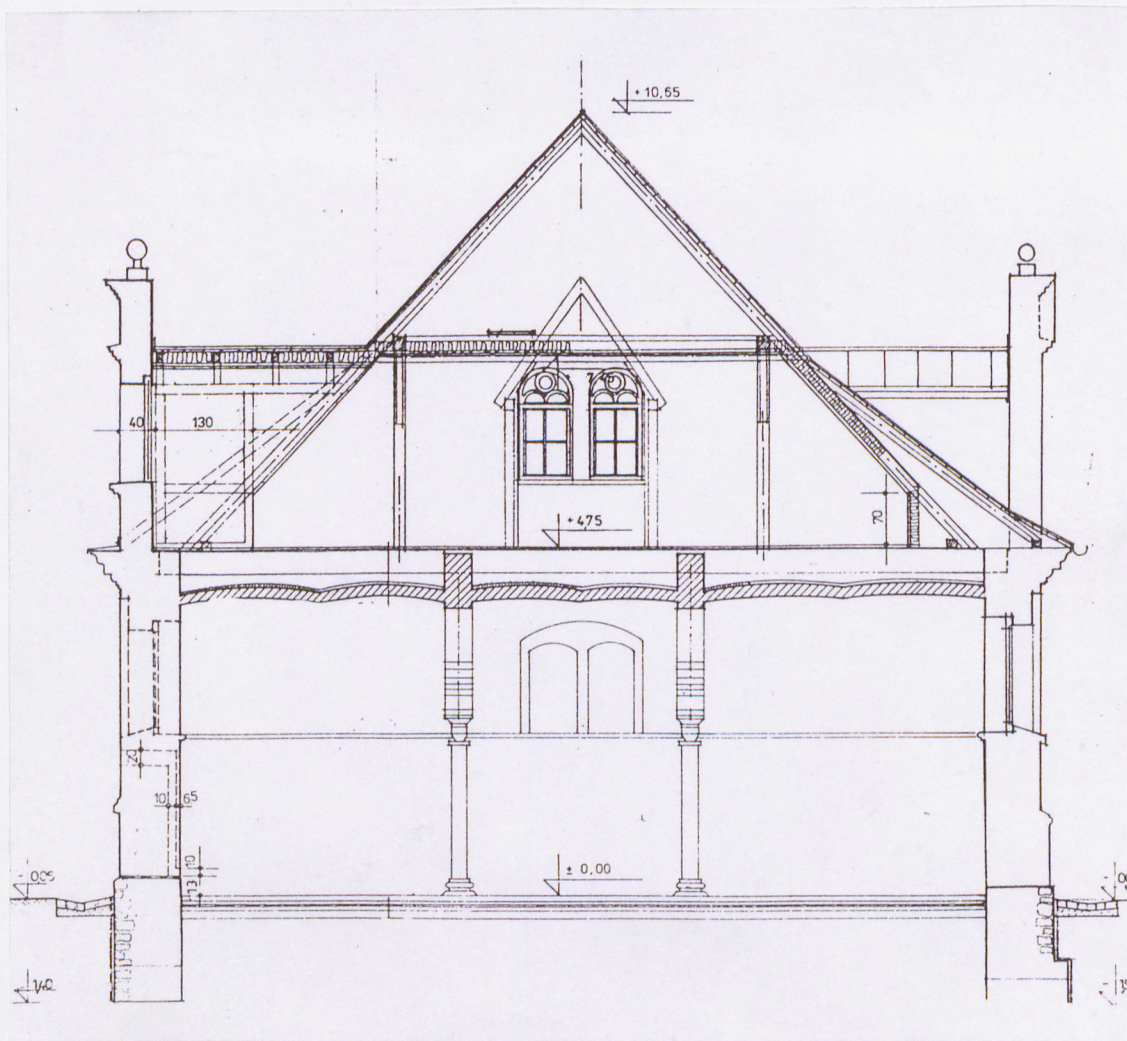

1. Miejscowość PŁAWNIOWICE	2. Obiekt DAWNA WOZOWNIA - OFICyna	3. Zawartość wkładki RZUT, PRZEKROJE
-------------------------------	---------------------------------------	---

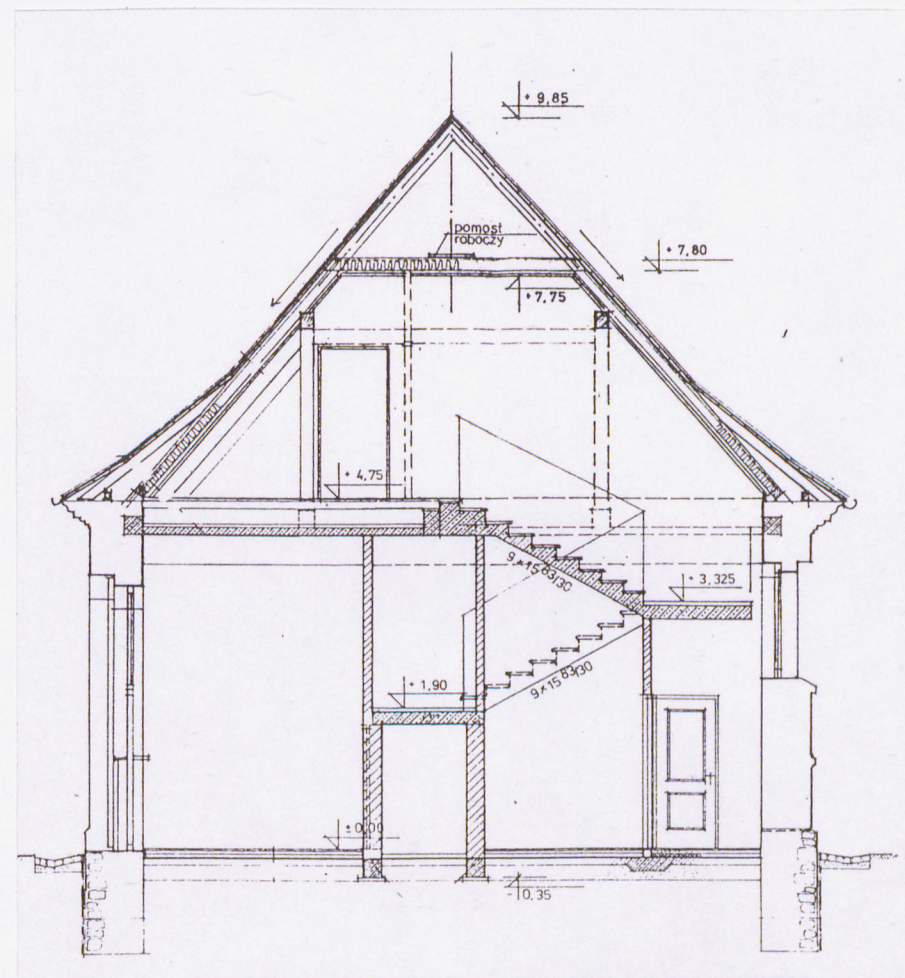

RZUT
SKALA 1:

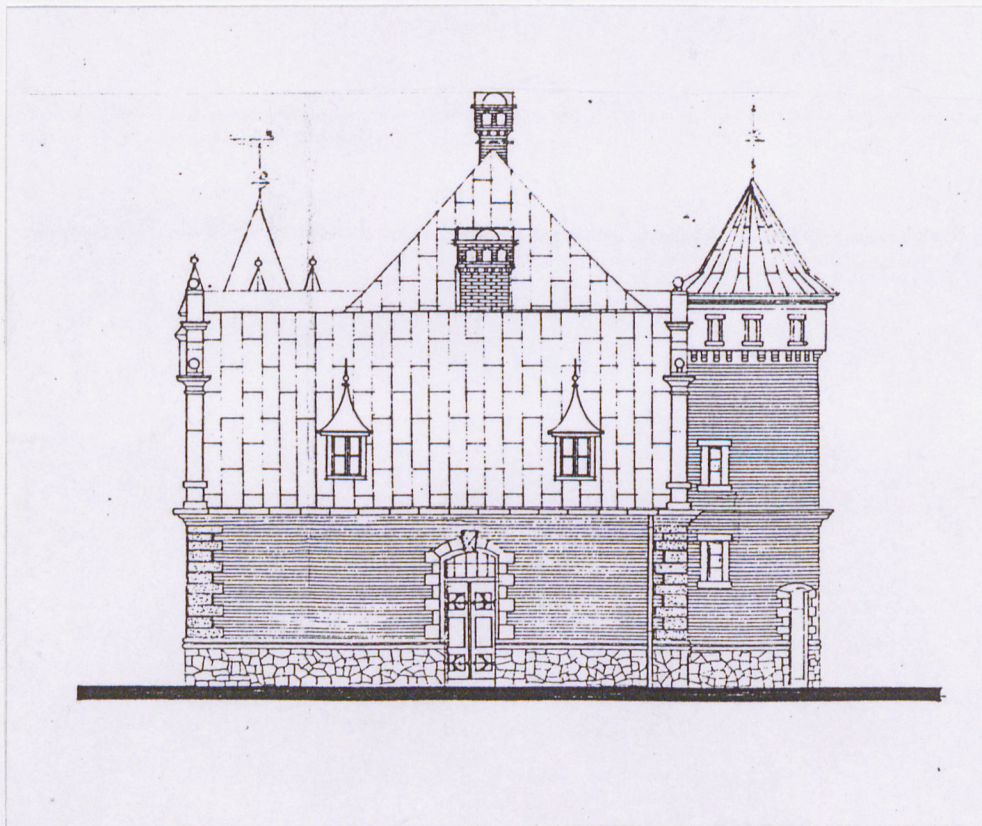
PRZEKRÓJ POPRZECZNY
1 : 200

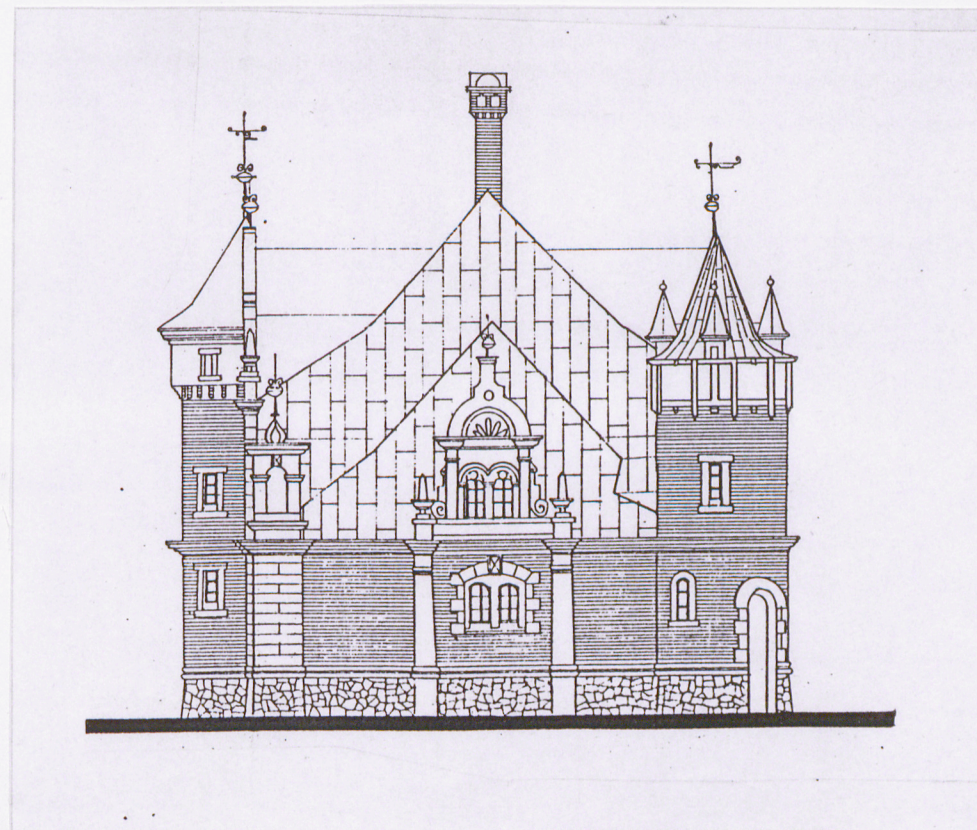
PRZEKRÓJ POPRZECZNY
1 : 200

1. Miejscowość PŁAWNIOWICE	2. Obiekt DAWNA WOZOWNIA - OFICyna	3. Zawartość wkładki ELEWACJE
-------------------------------	---------------------------------------	----------------------------------

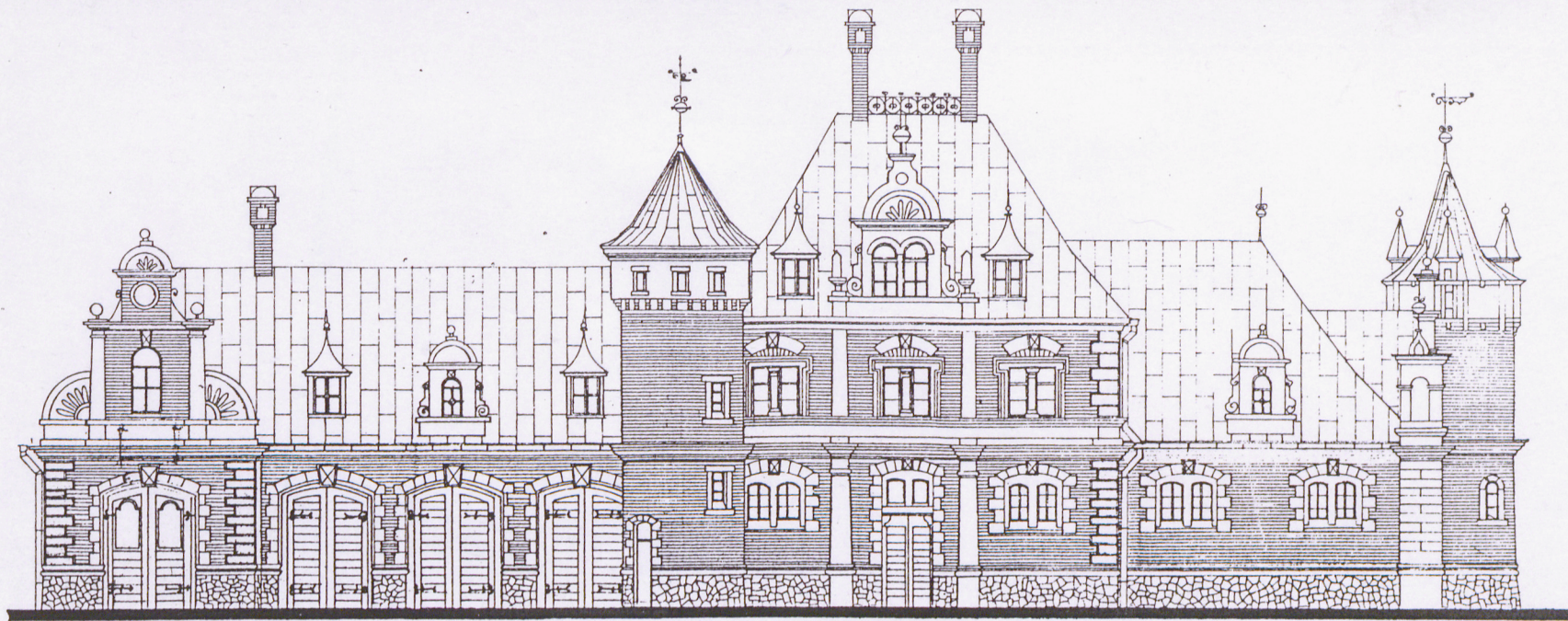

ELEWACJA WSCHODNIA
1 : 200

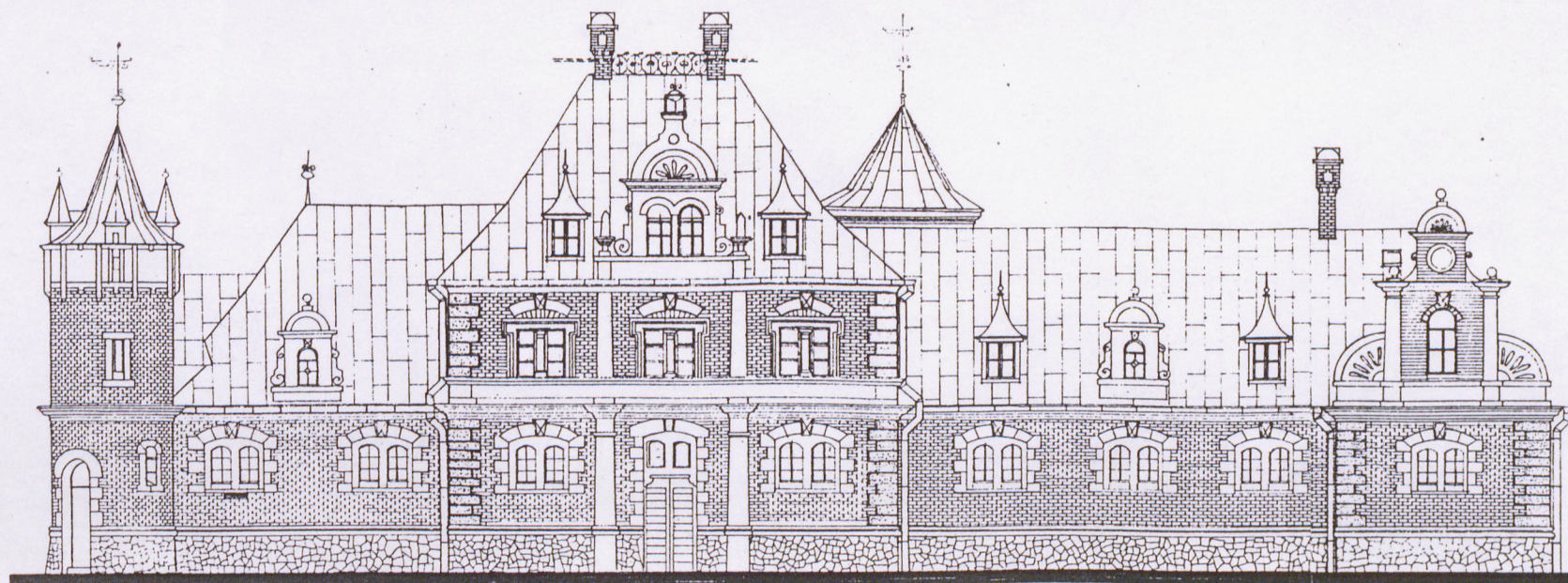

ELEWACJA ZACHODNIA
1 : 200

elewacja frontowa południowa
1: 200

elewacja tylna północna
1: 200

1. Miejscowość PŁAWNIOWICE	2. Obiekt DAWNA WOZOWNIA - OFICyna	3. Zawartość wkładki ZDJĘCIA
-------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------

1 - ELEWACJA PÓŁNOCNA - FRAGMENT

2 - ELEWACJA WSCHODNIA - WIDOK OGÓLNY

3

4

3 - FRAGMENT ELEWACJI POŁUDNIOWEJ - SZCZYT W CZĘŚCI CENTRALNEJ
4 - ELEWACJA POŁUDNIOWA - WJAZD DO WOZOWNI

5

6

5 - ELEWACJA POŁUDNIOWA - FRAGMENT DACHU W CZĘŚCI ZACHODNIEJ
6 - ELEWACJA ZACHODNIA

1. <i>Miejscowość</i> PŁAWNIOWICE	2. <i>Obiekt</i> DAWNA WOZOWNIA - OFICyna	3. <i>Zawartość wkładki</i> ZDJĘCIA
--------------------------------------	--	--

7 - ELEWACJA POŁUDNIOWA - DAWNA CHLEWIA

8 - ELEWACJA POŁUDNIOWA
WIDOK W KIERUNKU WOZOWNI I WIEŻYCKI

9 - ELEWACJA POŁUDNIOWA - FRAGMENT

10 - ELEWACJA POŁUDNIOWA - FRAGMENT
WEJŚCIE GŁÓWNE

11 - NAROŻNIK POŁUDNIOWO-WSCHODNI - SYGNATURKA

12 - ELEWACJA WSCHODNIA - WIEŻYCZKA

1. Miejscowość PŁAWNIOWICE	2. Obiekt DAWNA WOZOWNIA - OFICyna	3. Zawartość wkładki ZDJĘCIA
-------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------

13 - SIEŃ GŁÓWNA
FRAGMENT ZACHOWANYCH PIERWOTNYCH DRZWI

14 - SIEŃ GŁÓWNA
FRAGMENT SKLEPIENIA

15 - STAJNIA - FRAGMENT SKLEPIENIA

16 - STAJNIE - MARMUROWE ŻŁOBY I PAŚNIK

17 - STAJNIA - KOLUMNY ŻELIWNE